

TLPST

Lesbrief 48: mei 2018

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@onzetaal.nl.

Een harig vitaminebommetje, hoe vind je daar een naam voor?

De naam klinkt geweldig. Twee lettergrepen, twee keer dezelfde klinker en aan het begin een forse, knallende medeklinker. Niet slecht voor een vrucht met een doordeweekse buitenkant en een opvallend lekkere binnenkant: de kiwi.

> [Lees verder](#)

Als ja nee wordt

‘Nee heb je, ja kun je krijgen.’ Dat is een bekende Nederlandse uitdrukking. Is die uitspraak altijd geldig? Ja, tenminste als je weet dat ja ja is en nee nee. Dat is bij ons vaak het geval. Ook in Brazilië? Ja (we bedoelen: nee).

> [Lees verder](#)

Maak je eigen taal?

Er zijn op de wereld ongeveer zesduizend verschillende talen. Voor sommige mensen is dat nog niet genoeg: zij bedenken er nieuwe talen bij. Waarom doen ze dat? En kan dat eigenlijk wel, een nieuwe taal maken?

> [Lees verder](#)

Zijn Hindoestaanse namen moeilijk om uit te spreken?

Van over de hele wereld zijn er mensen naar Nederland gekomen. Daardoor zijn er ook heel veel verschillende namen in ons land. Die zijn niet altijd gemakkelijk uit te spreken. Hoe spreek je bijvoorbeeld *Koendjibiharie* of *Chandrikasingh* uit?

> [Lees verder](#)

Een harig vitaminebommetje, hoe vind je daar een naam voor?

De naam klinkt geweldig. Twee lettergrepen, met daarin een klinker die herhaald wordt en aan het begin een forse, knallende medeklinker. Niet slecht voor een vrucht met een doordeweekse buitenkant en een opvallend lekkere binnenkant: de kiwi.

Maar weet je wat? De kiwi heette vroeger helemaal niet 'kiwi', maar 'Chinese kruisbes'. Dan klinkt 'kiwi' veel beter, toch? Toch is 'Chinese kruisbes' eigenlijk juist, want de vrucht komt oorspronkelijk uit Azië.

Daar kijk je vast van op. Dat doen de meeste mensen, want we denken allemaal dat kiwi's uit Nieuw-Zeeland komen. En dat is ook wel zo, maar pas sinds de jaren vijftig. Enkele ondernemende Nieuw-Zeelanders waren de vrucht toen ook gaan verbouwen en wilden die naar de Verenigde Staten exporteren, maar ze vonden 'Chinese kruisbes' geen ideale benaming.

Ze keken even rond en vonden dat de vrucht nogal leek op de nationale vogel van Nieuw-Zeeland. De vorm, kleur en harigheid waren ongeveer hetzelfde. En daarom gaven ze de vrucht een aantrekkelijke naam: [kiwi](#).

Vragen en opdrachten

- 1 Zoek op internet naar een afbeelding van de vogel die 'kiwi' heet. Ben je het ermee eens dat de vrucht kiwi op de vogel kiwi lijkt?
- 2 In de titel wordt gesproken over "een harig vitaminebommetje", waarmee dus de kiwi bedoeld wordt. Verzin een grappige omschrijving voor een andere vrucht, zoals een banaan, een aardbei of een sinaasappel. Leg de omschrijving aan een klasgenoot voor. Kan je klasgenoot raden welke vrucht jij bedoelt?
- 3 In de inleiding van de tekst wordt over het woord 'kiwi' gezegd: "De naam klinkt geweldig. Twee lettergrepen, met daarin een klinker die herhaald wordt en aan het begin een forse, knallende medeklinker." Bedenk zoveel mogelijk woorden (of namen) die net als 'kiwi' uit vier letters en twee lettergrepen bestaan, met daarin twee dezelfde klinkers.

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Als ja nee wordt

‘Nee heb je, ja kun je krijgen.’ Dat is een bekende Nederlandse uitdrukking. Is die uitspraak altijd geldig? Ja, tenminste als je weet dat ja ja is en nee nee. Dat is bij ons vaak het geval. Ook in Brazilië? Ja (we bedoelen: nee).

In Brazilië gaat het anders. Daar zeggen mensen vaak ja, ook als ze goed weten dat het antwoord nee zou moeten zijn. Waarom je van Brazilianen dan toch een ja krijgt?

Omdat nee zeggen er enorm onbeleefd is. Dat doe je gewoon niet. [Sandra Korstjens](#), een correspondent in Zuid-Amerika, weet er alles van: ‘Nederlandse directheid wordt hier als het toppunt van onbeleefdheid gezien.’ Brazilianen zeggen voor ons gevoel dus niet duidelijk wat ze bedoelen of willen. Er is dus tijd, geduld en begrip nodig om te begrijpen wat een Braziliaan wil zeggen.

Nodigt hij je bijvoorbeeld uit voor een kopje koffie? Dan is dat gewoon uit beleefdheid, schrijft Sandra Korstjens. Noemt hij geen tijd en plaats, dan wilde hij alleen maar zeggen dat hij het leuk vond om je te ontmoeten. Hij wil niet écht een kopje koffie met je drinken.

Wat zegt een Braziliaan dan als hij ‘nee’ bedoelt? Dat is duidelijk: misschien.

Vragen en opdrachten

- 1 In de inleiding wordt de volgende uitdrukking genoemd: ‘Nee heb je, ja kun je krijgen.’ Wat betekent deze uitdrukking?
- 2 Brazilianen vinden dat het onbeleefd is om ‘nee’ te zeggen. Ben je het daarmee eens? Leg je antwoord uit.
- 3a In de tekst wordt gesproken over de ‘Nederlandse directheid’. Wat wordt daarmee bedoeld?
- 3b Wat vind jij van de Nederlandse directheid? Leg je antwoord uit.
- 4 Lees de eerste alinea van de [column van Sandra Korstjens](#). Wat bedoel jij als je ‘Ik ben er bijna!’ zegt? Ben je een echte Nederlander of lijk je meer op een Braziliaan?

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Maak je eigen taal?

Er zijn op de wereld ongeveer zesduizend verschillende talen. Voor sommige mensen is dat nog niet genoeg: zij bedenken er nieuwe talen bij. Waarom doen ze dat? En kan dat eigenlijk wel, een nieuwe taal maken?

In de loop van de tijd zijn er honderden nieuwe talen gemaakt. Volgens [dit filmpje](#) hebben mensen drie redenen om zoiets te doen.

Sommige mensen maken nieuwe talen om beter te kunnen denken. Ze vinden dat het in bestaande talen te gemakkelijk is om te liegen of onduidelijk te zijn. Ze willen daarom een taal die logischer is.

Andere mensen maken een nieuwe taal om communicatieproblemen op te lossen. Ze willen bijvoorbeeld dat alle mensen op de hele wereld met elkaar kunnen praten en vinden het Engels daarvoor te ingewikkeld. Ze proberen daarom een taal te maken die makkelijker te leren is. De derde groep mensen maakt een nieuwe taal voor de lol. Ze bedenken bijvoorbeeld een fantasiewereld mét een taal voor de mensen die in die wereld leven.

Een nieuwe taal bedenken is niet makkelijk. En nog moeilijker is het om mensen te vinden die de taal ook nog willen leren. Lang niet iedereen lukt dat. Heb jij weleens gedacht aan het maken van een eigen taal?

Vragen en opdrachten

Lees de tekst nog niet. Beantwoord eerst vraag 1.

- 1a** Hoeveel talen spreek jij?
- 1b** Welke taal (of talen) zou je wel willen leren?

Lees alleen de inleiding en de laatste alinea van de tekst.

- 2a** Beantwoord de vraag die aan het eind van de inleiding staat. Licht je antwoord toe.
- 2b** Beantwoord de vraag die aan het eind van de slotalinea staat. Licht je antwoord toe.

Lees nu de hele tekst.

- 3a** In alinea 3, 4 en 5 worden drie redenen genoemd om een nieuwe taal te maken. Bekijk het filmpje en noem bij elke reden een voorbeeldtaal.
- 3b** Als jij een eigen taal zou maken, om welke van de drie redenen zou je dat dan doen? Licht je antwoord toe.

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Zijn Hindoestaanse namen moeilijk om uit te spreken?

Van over de hele wereld zijn er mensen naar Nederland gekomen. Dat betekent dat er ook heel veel heel verschillende namen in ons land voorkomen. Die zijn niet altijd even gemakkelijk uit te spreken voor andere Nederlanders. Hoe spreek je bijvoorbeeld *Koendjibiharie* of *Chandrikasingh* uit?

Hindoestanen in Nederland zijn mensen van wie de voorouders letterlijk de hele wereld over zijn gereisd. Ze zijn ooit uit India naar Suriname gekomen, en velen van hen wonen al lange tijd in Nederland.

Hun achternamen zijn wel altijd Indisch gebleven. De vlogger Amriz, die zelf Hindoestaan is, vroeg in Utrecht op straat aan mensen of ze een lijstje Hindoestaanse namen voor wilden lezen. In [dit filmpje](#) zie je dat het ze niet allemaal even gemakkelijk afging.

Je ziet trouwens ook dat lang niet iedereen weet dat het Hindoestaanse namen zijn. Iemand denkt dat het misschien Argentijnse namen zijn. Welke vreemde namen ken jij? En kun je de namen van iedereen die je kent goed uitspreken?

Vragen en opdrachten

Lees alleen de inleiding van de tekst.

- 1 Bedenk voor jezelf hoe je de namen uitspreekt die in de inleiding staan. Zeg de namen daarna om de beurt hardop in de klas. Spreek iedereen ze op dezelfde manier uit?

Lees nu de hele tekst. Bespreek in de klas:

- 2a Heeft iemand in de klas een Hindoestaanse achternaam? Zo ja, is die naam inderdaad lastig uit te spreken voor mensen die niet Hindoestaans zijn?
- 2b Wie van jullie heeft de moeilijkst uit te spreken achternaam van de klas? En wie heeft de makkelijkste naam?
- 3a Van wie van jullie wordt de achternaam heel vaak verkeerd geschreven?
- 3b Bekijk op internet de lijst met 25 zeer lastig te spellen achternamen en probeer ze allemaal hardop uit te spreken.

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Antwoorden eerste onderwerp

- 1 Eigen antwoord.
 - 2 Eigen antwoord.
 - 3 Eigen antwoorden, bijvoorbeeld: *mini, bobo, toko, tipi, tutu, Rolo, Dana, Kiki, Coco*.
-

Antwoorden tweede onderwerp

- 1 'Nee heb je, ja kun je krijgen' betekent: je kunt het altijd proberen; wie weet lukt het.
 - 2 Eigen antwoord.
 - 3a Met 'directheid' wordt 'duidelijkheid' bedoeld. Nederlanders zijn meestal heel duidelijk in wat ze bedoelen. Ze zeggen wat ze denken.
 - 3b Eigen antwoord.
 - 4 Eigen antwoord.
-

Antwoorden derde onderwerp

- 1 Eigen antwoorden.
 - 2 Eigen antwoorden.
 - 3a Computertalen zijn voorbeelden van talen die bedacht zijn om beter te kunnen denken. Het Esperanto is een voorbeeld van een taal om over de hele wereld mee te kunnen communiceren. Klingon (Star Trek) en Na'vi (Avatar) zijn voorbeelden van talen die voor de lol gemaakt zijn.
 - 3b Eigen antwoord.
-

Antwoorden vierde onderwerp

- 1 t/m 3 Eigen antwoorden.
-